

RECHT

Met verwijzing naar de zaak Schreieder kan worden opgemerkt, dat het bedrijven van contra-spionnage, die de dood van tal van burgers van een bezet land tot gevolg heeft, op zichzelf niet als een oorlogsmisdrijf in de zin van het geldende internationale recht is te beschouwen. Dit is een medeling van de Minister van Justitie, in antwoord op vragen van een lid der Tweede Kamer.

De Minister van Justitie, als vertegenwoordiger der heersende klasse, spreekt het rechtsgevoel dier klasse uit. Indien wetten worden geschonden, wordt het rechtsgevoel aangetast van de leden van de klasse voor wier behoeften de wetten zijn gemaakt. Alle wetten in de kapitalistische maatschappij zijn de weerspiegeling van de eigendomsverhoudingen. De eigendomsverhoudingen, zoals deze in het maatschappelijk ontwikkelingsproces gegroeid zijn, worden vastgelegd door een geheel stelsel van wettelijke bepalingen. Deze wetten worden aangepast aan de behoeften van de kapitalistische maatschappij en omdat deze gebaseerd is op de kapitaalbehoefte, is dit de basis van de wetgeving. In vredetijd is het strafbaar eens anders eigendommen te vernietigen of te roven. Het is strafbaar een einde aan iemands leven te maken, op welk motief dan ook. De Minister van Justitie zal iemand, die dat doet, als een misdadiger beschouwen en in die zin bestraffen.

Indien de strijd om de macht, om de be-

Arbeiders-Vacantie. Vervolg van pag. 3

woon goede gelegenheid. Maar afgezien daarvan, zullen we dat toch met elkaar verder moeten bevorderen. De blijvende zorg ook in dit kamphuis is die voor de kinderen. Wij doen hierbij een beroep op alle deelnemers, om deze zaak niet over te laten aan de vrouwen, maar er een gemeenschapszaak van te maken, voor zover dat mogelijk is. Doen wij dat, dan ligt het voor de hand, dat we dat georganiseerd moeten doen. Hier willen wij daar niet verder over uitwijden. Trouwens, al zijn er op dit punt wel enkele plannen, dit alles moet toch door de deelnemers zelf worden geregeld.

Het programma

Aan het programma is verder reeds nu aandacht besteed. Daarbij is gedacht aan ontspanning, zowel als aan ontwikkeling. Wat dat laatste betreft, is het programma niet overladen. Er worden slechts twee direct politieke inleidingen gehouden, gevolgd door discussie. Maar er zijn zoveel vraagstukken, die in een organisatie als Spartacus, maar heel weinig aan de orde komen, maar die juist voor ons allen van groot belang zijn en waar we ook allen wel graag wat over willen horen.

Wij denken aan kunst, opvoeding, geschiedenis enz. te veel om op te noemen. Wanneer we in onze vacantieweek bijeen zijn en we verzorgen met elkaar ons bonte programma, dan moet ook daaraan worden gedacht. Een half uur of drie kwartier zullen de deelnemers graag luisteren naar wat een of andere kameraad op dit terrein weet te vertellen. En op die wijze kan ons vacantielamp bijdragen aan onze algemene vorming.

Dit was het, wat wij meenden dat gezegd moest worden. Wij gaan met elkaar een goede week tegemoet. Hoe goed ze zal worden, hangt af van de wijze waarop wijzelf ons maatschappelijk willen tot uitdrukking trachten te brengen in deze arbeiders-vacantie-week. Daarvoor doen wij een beroep op alle deelnemers.

heersing over mensen en goederen, over gehele zeeën en landstreken, uitmondt op een gewapend conflict, dan gelden de oorlogswetten. Vernietiging vindt dan op grote schaal plaats. Doden is dan een heldendaad. Mensenlevens worden geofferd voor strategische belangen, indien men de vijand daarmee een stoot kan toebrengen. Het bombarderen van de burgerbevolking van een miljoenenstad is dan geen misdaad, maar een heldendaad.

Ons oordeel over goed en kwaad, recht en onrecht hangt samen met de positie die wij in de maatschappij innemen, zij wordt klasse-matig bepaald.

Degenen, die behoren tot de klasse, die het leeuwenaandeel van het oorlogsleed te verduren hadden, beoordelen een man als Schreieder anders dan een minister van Justitie. Ze lappen, als het er op aan komt, die hele oorlogswetgeving en internationaal oorlogsrecht aan hun laars. Iedere arbeider, of hij al dan niet klassebewust is, weet diep in zijn binnenste, dat oorlogs-

Mijnwerkers

Mijnwerkers, nu in ons land in het zuiden. In stad en dorp de alarmklok gaat luiden. Weest moedig paraat en blijft kameraden. En wakkere vechters in arbeid en strijd. Vormt hier in Neerland de „front baricade“! Gijt zijt pioniers der komende tijd.

Komt, overwint ze, de beulen, de Beelen. Of hoe ze hieten, dat leger der velen. Die er op uit zijn Uw rechten te stelen. Gij slechts de „lasten“, zij enkel „baten“? Laat U niet lijmen, ze kunnen goed praten. Weg met dat leger der „baas potentaten“!

In preken, in kranten, zullen ze liegen. Trachten het werkende volk te bedriegen. En het voor leuzen en frasen doen bukken. Waakt, kameraden, het mag niet gelukken! Werkers der nachtzwaarte duistere schachten. Zonder Uw strijd is geen zege te wachten!

Een onzer lezers zond ons bovenstaand gedicht naar aanleiding van de laatste mijnwerkersstaking. We weten het, de strijd is reeds weer voorbij. We zijn er echter van overtuigd, dat de geest van verzet blijft leven onder de mijnwerkers, en dat daarom dan ook dit gedichtje zijn waarde blijft behouden. Red. Spartacus.

recht een onding is, omdat de hele oorlog een aaneenschakeling van misdaden is.

Daarom blijft Schreieder in de publieke opinie een misdadiger, alle mooie woorden van de minister ten spijt. Toch zien de meesten deze uitspraak van de minister nog te beperkt. Ze zien alleen de persoon van Schreieder, maar niet het hele stelsel dat achter Schreieder staat, dat de minister deze woorden in de mond legt. Ze zien niet, dat, als de minister Schreieder vrijpleit omdat hij het oorlogsrecht niet geschonden heeft, hij in werkelijkheid een pleidooi houdt voor de misdaden van het gehele kapitalisme en voor degenen die aan de toppen zitten, deze misdaden goedkeuren, organiseren en aanstichten. Denk eens aan de generaals, de bankiers, de

groot-industriëlen! Allen leven van de oorlog, van de massa-ellende, massa-slachting en uithongering. In de ogen van deze minister van Justitie zijn dat geen misdadigers, zij schonden immers geen internationale wetten? Inderdaad, zij schonden de wetten van het kapitalisme niet, zij vochten juist voor de instandhouding van dit misdadig stelsel. Op hun manier natuurlijk, door proleten ervoor te laten bloeden. Dat is voor hen geen misdaad!

De heersende klasse tracht de openbare mening zodanig te beïnvloeden, dat ook wij, arbeiders, de oorlog niet als misdadig beschouwen, maar als iets edels en goeds, dat ook wij het verkwisten van mensenlevens doodgewoon vinden, en ons schikken in het gebruik maken van oorlogsgeweld, mits dit „volgens de regelen van het spel“ gebeurt. Wat zou er van het leger in Indonesië terecht moeten komen, als we de generaals als misdadigers gingen beschouwen? De soldaten zouden zich in het hoofd kunnen halen, zichzelf nog als misdadigers te gaan zien, en zo het „moreel“ van het leger kunnen ondermijnen.

De gehele vertoning van de berechting van de oorlogsmisdadigers behoorde tot de middelen om de openbare mening te beïnvloeden, om in ons denken de begrippen vast te leggen omtrent het recht van oorlogvoeren, het recht om onze medemensen te kwellen.

Het vormen van de openbare mening is een van de machtigste wapens die de heersende klasse bezit: om haar onderdrukking in stand te houden. De school, de kerk, pers, radio, film zijn allen kweekplaatsen van de openbare mening, zoals de heersende klasse deze wenst. Degenen, die een andere mening dan die van de heersende klasse willen verkondigen, hebben maar zeer beperkte middelen tot hun beschikking. Daarom is het moeilijk er tegen op te tornen.

De uitspraak van de Minister in het geval Schreieder is zo typerend, dat het eigenlijk de ogen zou moeten openen van al degenen, die zich nog door de burgerlijke voorlichting laten beïnvloeden. Maar dan moeten we deze geschiedenis niet zien als een op zichzelf staand geval en de uitspraak van de minister van justitie niet als een persoonlijke uitspraak, maar als dat wat ze in werkelijkheid is: de vrijspraak voor de misdaden van het kapitalisme in zijn geheel. Een vrijspraak, die voort ons juist de veroordeling inhoudt.

De Minister sprak recht voor de heersende klasse. Als wij eens recht zullen spreken, dan zullen wij dit doen niet voor een heersende kliek, maar voor de gehele mensheid. Ons klasse-gevoel zal ons dan zeggen, dat niemand het recht heeft zijn medemens te doden en te laten vermoorden voor de belangen van een groep uitbuiters, van welke nationaliteit deze ook zijn.

Maar voor wij, als klasse, de kans krijgen om als zodanig recht te spreken, zullen we ons moeten bevrijden van elke overheersing, ook over de geestelijke, zodat we in staat kunnen zijn tegen de heersende meningen in ons eigen klasse-oordeel te vormen.

21 AUGUSTUS 1948

PRIJS 12 CENT

8e Jaargang No 33

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam“, postgiro 168797 te A'dam

Van Stikker tot Drees

Wat hebben ze elkaar bestreden tijdens de verkiezingsactie. En tenslotte? Wanneer Stikker en Kupers in de Stichting van de Arbeid samen advies voor de regering kunnen samenstellen voor de sociaal-economische politiek, waarom zouden dan Stikker en Drees elkaar niet kunnen vinden in de regeringsgebouwen? Natuurlijk, de partij van de Arbeid noemt zich een socialistische partij. Zij schrijft over ordening in het economische leven, over een financiële politiek die zich mede ten doel stelt de sociale verschillen te verminderen, ja, over socialisatie van het bedrijfsleven, maar dat alles is nog oude traditie, vergane staatssocialistische illusie. De feitelijke politieke wereld-verhoudingen bepalen de praktijk van haar leiders en die zijn nu eenmaal zo, dat het monopolistische Amerika de toon aangeeft. Voor de z.g. democratische socialistische is het duidelijk wat er gebeuren moet, wanneer b.v., zoals enkele dagen geleden, Harriman, de reizende Amerikaanse ambassadeur van het Marshall-plan, verklaarde:

„De Europeanen moeten trouwens het grootste deel van de problemen zelf oplossen. De Belgische financiële en economische stabiliteit moet hen tot voorbeeld strekken. Het is te hopen, dat België's naburen vlug zullen volgen op de weg naar afschaffing van kunstmatige prijs- en economische reglementeringen.“

Het is dan duidelijk, dat binnen westers-imperialistisch verband de geleide economie heeft afgedaan. Waarom zouden de sociaal-democraten dan de liberaal Stikker niet aanvaarden op de post van het ministerie van Buitenlandse Zaken, een post, die onder de tegenwoordige verhoudingen zo uitermate belangrijk is?

Natuurlijk, de liberale „Vrije Amsterdammer“ kan in de verkiezingstijd wel met een artikel komen „Past op Uw dubbeltjes“, waarin de socialistische minister Lieftinck in vier alinea's wordt „afge-maakt“, waarvan de conclusies zijn: 1. Sociaal onrecht; 2. De belastingambtenaar

loert als de Gestapo; 3 Socialistische politiek is bankroetierspolitiek; 4. Past op Uw dubbeltjes. Stemt Oud. Maar wanneer een ministerie moet worden gevormd, na de uitspraak der kiezers, waarom zou men als liberaal er dan toch maar niet accoord mede gaan, dat diezelfde bankroetier weer de deksel van de schatkist in handen krijgt?

Zo zouden we door kunnen gaan. Ten aanzien van Indonesië b.v. „Het roer moet om“ of „niet om“. En nu? Och het buitenland, in het bijzonder Amerika, bepaalt ook in Indonesië de grote lijnen. Waarom zouden we geen realiteitspolitiek voeren en elkaar vinden?

Vier weken is er geconfereneerd tussen de politieke leiders. Er moest een tweede meerderheid in de Tweede Kamer voor de aanhangige Grondwetswijziging tot stand worden gebracht en, waar alle partijen onder de buitenlandse druk staan, is dan tenslotte met veel vijfen en zessen een kabinet tot stand gekomen van Stikker tot Drees.

Het is geen parlementair kabinet, d.w.z. het steunt niet rechtstreeks op de partijen, maar wat maakt dat eigenlijk uit, waar die partijen stuk voor stuk op de hoogte waren van de gang van zaken en zij er accoord mede gaan, dat hun prominente figuren er zitting in nemen? Wat te verwachten was gebeurde dan ook. Zowel de Katholieke, de Partij van de Arbeid, de liberale- als de Christ-Historische fractie hebben hun optimistische geluiden laten horen, nadat minister-president Drees de regeringsverklaring had afgelegd.

Nog voordat de nieuwe regering zich had gepresenteerd, werd het dreigement door luit.-generaal van Buuren in Batavia gesproken, dat de Nederlandse autoriteiten zich „genoodzaakt zagen“ wegens de ernst van de huidige toestand in Indonesië, ten aanzien van de bestandsovertredingen militaire maatregelen te nemen. En eveneens vaardigt tijdens de kabinetscrisis het Ministerie van Wederopbouw nieuwe maatregelen uit, waarbij de maximumprijs waarvoor de bouw van nieuwe woningen

wordt gegund, verlaagd wordt van f 35.— tot f 32.50 per kubieke meter. Als één van de argumenten wordt genoemd, dat het nog steeds mogelijk bleek aan de bouw-arbeiders zwarte lonen te betalen. Dat alles gaf reeds te denken.

Nu is er dus de regeringsverklaring. Het nieuwe kabinet is uitermate teleurgesteld over de houding van de Republiek Indonesia en wil dan ook vooral overeenstemming trachten te bereiken met de door Nederland gecreëerde federale staten. Zij stelt met teleurstelling vast, en dat klinkt prachtig uit de mond van Drees, „dat de tegenstellingen in ons volk scherper zijn, dan wij in de tijd van de bezetting mochten hopen, ook als wij ons ten volle rekenschap geven van de blijvende diepgaande verschillen in levensovertuiging, die ons volk kenmerken.“ Kennelijk worden hier de godsdienstige verschillen bedoeld als blijvend, de klassetegenstellingen als van betreurenswaardige tijdelijke aard. De ontwerpen inzake bedrijfsorganisatie en ondernemingsraden zullen spoedig worden behandeld, waarna nieuwe ontwerpen zullen worden ingediend tot de instelling van productie- en bedrijfsschappen. Daarna zullen de overheidsbemoedingen, die daarvoor in aanmerking komen, naar het georganiseerde bedrijfsleven worden overgebracht. Hiermede gaat gepaard, het voornemen om de distributie te liquideren en meer bewegingsvrijheid aan het bedrijfsleven te verschaffen. Geleidelijke vermindering van de subsidies op verschillende producten die ten doel hadden het prijspeil te drukken, ligt verder in het voornemen. In sociaal opzicht zal „op de ingeslagen weg“ worden voortgegaan. Een constructieve loon- en prijspolitiek zal worden gevoerd. „Daaraan wordt toegevoegd, maar dat geldt natuurlijk alleen de arbeidersinkomsten, „op meer bestaanszekerheid en het wegnemen van te grote tegenstellingen bij de inkomensverdeling (denk aan de zwarte lonen) blijft het oog gericht.“ Die kwestie van bestaanszekerheid doet tegenwoordig nog al opdagen. Het is in het bijzonder een Belgisch artikel waarover b.v. de Antwerpse havenarbeiders kunnen meepraten, die onder dat motief duizenden van hun makkers op een gegeven ogenblik op straat zagen gesmeten.

Vervolg op pag. 2

BEZORGDEHEID

Louise Schroeder, burgemeester van Berlijn, heeft zorgen. In 1946 werd zij door de verkiezingsoverwinning der sociaal-democraten tot gemeenteraadslid van Berlijn verkozen, en in Mei van verleden jaar aanvaardde zij het burgemeestersambt over een wereldstad, die uit ruïnes bestaat en bewoond wordt door 3.250.000 hongerige en gebreklijvende Duitsers. Misschien is dat getal wat overdreven, want er is altijd een minderheid, die tot de heersende klasse behoort en geen gebrek lijdt. Voor de grote meerderheid klopt het echter wel. En met die meerderheid zullen we ons moeten bezighouden.

Ook Louise Schroeder zit in zorgen over het lot van deze miljoenenbevolking. Van huis uit sociaal-democrate — voor de Hitlerregering was zij actief in de sociaal-democratische partij en lid van de Rijksdag — is zij gewoon de maatschappelijke problemen, waarmee ze te maken krijgt, langs parlementair politieke weg op te lossen. Nu echter is haar taak ontzaglijk veel moeilijker, dan de taak die ze voor 1933 had, als Rijksdagafgevaardigde.

Ze zit, als vertegenwoordigster van de Berlijnse bevolking gekneld tussen de twee elkaar bestrijdende wereldmachten. De gehele Berlijnse bevolking staat er net zo voor. Met name voor degenen, die in de westelijke sectoren wonen, en dat zijn er twee miljoen, is de toestand zorgelijk. Volgens Louise Schroeder is er nog geen hongersnood, dank zij de toevoer uit de lucht, maar over drie maanden is het winter. „Wat moeten wij dan doen?” vraagt zij zich af. „Wij moeten kolen hebben voor de gezinnen en elk toestel, dat kolen vervoert, betekent minder voedsel.”

Dezer dagen stond in de pers het be-

Vervolg van pag. 1

Is het tenslotte, nog nodig de aandacht te vestigen op de passage, „dat zal worden voortgewerkt aan de opbouw van een effectieve, wel geordende, goed-geleide strijdmacht?” Het moet toch wel bevredigend zijn geweest voor Drees tenslotte nog te kunnen spreken over „opbouw”, „geordend” en „goed geleid”. Dat zijn zulke vertrouwde klanken.

De verkiezingen zijn voorbij. De beloften worden opgeborgen. Een regering kwam tot stand, die de arbeiders verder zal pogen in te schakelen in het Amerikaanse blok, hun lasten zal opleggen, tot soberheid manen en voor de komende oorlog gereed maken. Van Stikker tot Drees, dat betekent een samengaan van hen, die in het Amerikaanse kielzog willen varen.

Wat zullen de arbeiders doen? Aan ons de taak er aan mee te werken, dat zij zich niet inschakelen, noch in het ene, noch in het andere front. Propageren en werken aan het eigen klassefront der arbeiders, van de arbeiders zelf.

richt, dat gedurende de blokkade in totaal 80.000 ton levensbehoeften via de lucht in Berlijn was gekomen. Dit betekent per hoofd per maand ongeveer 20 kilo. In die twintig kilo zijn dan ook kolen voor de industrie begrepen en natuurlijk het nodige voor de bezetting. Zeg dus maar gerust dat de Berlijners nu reeds op de rand van de hongersnood staan.

Dan zijn er nog de zorgen, hoe men moet uitkomen met slechts twee uur elektrische stroom per dag, dat er niet voldoende gas is om te koken, dan de toenemende werkloosheid, en het feit, dat ambtenaren en arbeiders betaald moeten worden, terwijl er niet voldoende geld aanwezig is als gevolg van de geldoorlog der geallieerden.

De tegenstelling tussen Rusland en Amerika, die zowel van economische als politieke aard is, dringt in het leven van de bevolking door en heeft zijn uitwerking op het dagelijkse doen en laten van de mensen. In een militaire oorlog wordt iedereen onmiddellijk meegesleurd en is het voor iedereen duidelijk, dat de grote massa het slachtoffer is van de botsingen in de kapitalistische wereld.

In een toestand, zoals we die op het ogenblik meemaken, leven miljoenen nog in de veronderstelling, dat we met politiek te maken hebben, en dat de grote heren hun ruzies maar onder elkaar moeten uitvechten en bekinkelen.

De koude oorlog in Berlijn maakt het

voor iedereen duidelijk, dat ook zonder dat van een militair geweldsapparaat gebruik wordt gemaakt, er slachtoffers van de machtsstrijd van het kapitalisme vallen. Al lezen we dit niet uit de persberichten, federeen die nadenkt en in staat is zich de toestand van anderen in te denken, begrijpt, dat in Berlijn de eerste slachtoffers van de blokkade vallen moeten. Dat zien en ouden van dagen, zuigelingen, enz. bij deze situatie creëren. Dat de toenemende werkloosheid, bij de groeiende schaarste aan levensbehoeften, een onmogelijke toestand scheppen moet.

De Westerse machten voerden in het door hun bezette gebied van Duitsland nieuw geld in. Het is een der middelen, waarmee het ruilen der goederen mogelijk gemaakt, maar ook beheerst wordt.

Rusland voerde ook nieuw geld in en verbiedt de circulatie van het Amerikaanse geld in zijn gebied. Voor Berlijn, dat voor de toevoer van zijn levensmiddelen-voorziening met elektrische stroom en derbieden afhankelijk is, had dat tot gevolg, dat de mensen in de westelijke sectoren van de eerste levensbehoeften verstoken werden. De toevoer uit de lucht, die Amerika begonnen is, is natuurlijk niet voldoende.

De heersers in de strijd om de macht grijpen ieder middel, dat hun ten dienste staat, aan. Als het moet met militair geweld, als het kan met economisch geweld.

Nu wordt geconfereerd en geprobeerd om tot overeenstemming te komen. De ene conferentie volgt op de andere. De besprekingen blijven geheim. Alleen heeft Marshall medegedeeld, dat de Verenigde

Staten bij de huidige onderhandelingen met Rusland niet naar een vergelijk tot elke prijs om der wille van het accord streven.

Natuurlijk niet, de twee miljoen Berlijners kunnen wel wachten. Van ongeduld van hun zijde is tenminste niets te bespeuren. En voor de V.S., evenals voor Rusland, staan grotere dingen op het spel, dan de narigheden van twee miljoen mensen. Het gaat per slot niet alleen om de vraag, wie Berlijn zal beheersen, maar wie de beschikking heeft over de productie en de producenten van geheel Duitsland.

De heersende klasse, die zich opmaakt om de wereldheerschappij te veroveren, maakt zich geen zorgen over het lot van de miljoenen die deze wereld bevolken.

Zolang deze miljoenen zich de weelde permitteren om zich eveneens geen zorgen te maken over de wijze waarop de heersende klasse over hun levens beschikt en hun lot bepaalt, zal de ellende zich vermeerderen en zal het aantal slachtoffers van de machtsstrijd van de heersers toenemen.

Het is de hoogste tijd, dat we ons bezorgd maken over het lot van onze medeproleten, niet alleen van de Berlijners, maar van allemaal. Opdat we door middel van internationaal contact, uitwisseling van gedachten en strijd kunnen komen tot het afwerpen van het juk, dat nu nog ons allen onder zijn ontzaglijke druk houdt.

Maar daarvoor is het noodzakelijk, dat we ons zelf bezig houden met de wereldproblemen en het niet over laten aan de „grote heren” of aan degenen, die het „wel beter zullen weten”.

VAN HET STAKERSFRONT

Het lijkt bijna wel, alsof de Haagse trammannen nog eens wilden bevestigen hetgeen we in ons laatste artikel neerschreven, n.l. dat het niet waar is, dat de arbeidersklasse in een soort doffe berusting alle verslechteringen aanvaardt. Integendeel, met verbeteringen strijd wil zij tot actie overgegaan. Gesloten stonden zij naast elkander en er werd niet gevraagd naar geloof of politieke richting. Men kende maar één ding, gezamenlijk de strijd winnen. Een staaltje van prachtige solidariteit en dat dit ook door anderen zo werd gevoeld moge blijken uit de spontaneiteit waarmee de stakers financieel in hun strijd werden gesteund.

In ons vorige nummer werd heel in het kort reeds dit conflict vermeld en waar op dat moment de juiste gegevens nog ontbraken en het conflict nog te onoverzichtelijk was, toegezegd, dat er in het volgende nummer op terug zou worden gekomen. Inderdaad hebben wij omtrent het conflict zelf en het verloop er van nog het een en ander te zeggen, doch alvorens dit te doen lijkt het ons goed nog even de aanleiding er van te releveren.

Reeds geruime tijd geleden hadden de trammannen via hun organisaties de eis van verhoging van lonen gesteld. Hoewel de trammanieren in Den Haag hoger waren dan in de beide andere grote steden Amsterdam en Rotterdam, waren niettemin de Haagse lonen belangrijk lager. Daar kwam nog bij, dat over het jaar 1946 nog achterstallige inkomstenbelasting over de fooien moest worden betaald, zodat dit reeds te lage loon nog belangrijker verlaagd werd. Er waren trammannen met een groot aantal dienstjaren, die met bedragen, variërende van plm. f. 27,— tot plm. f. 31,— per week naar huis gingen en maar moesten zien, dat zij met deze „lonen” in hun onderhoud en dit van hun gezin voorzagen. En dit, terwijl over het afgelopen jaar de H.T.M. een bedrijfswinst van ruim zeven miljoen gulden maakte. Zoals gezegd, de organisaties hadden de looneis der arbeiders in handen en hadden kans gezien de onderhandelingen nu al zo'n anderhalf jaar slepende te houden. Oorzaak hiervan was, dat de vakorganisaties het standpunt hielden: „leiden niet deelden”. De heren bestuurders waren

dus weigerachtig om de opdrachten van hun leden, door wie ze notabene gesalarieerd worden, uit te voeren.

Het was daarom, dat in de nacht van 27 Juli een aantal bestuurders en conducteurs in het gebouw „De Vereniging” bijeen kwamen om te bespreken wat hiertegen te doen was en waar tot het uitroepen van een staking werd besloten, teneinde hun besturen tot de orde te roepen en hen tot grotere activiteit te prikkelen. Deze staking was dus in de eerste plaats tegen de vakorganisaties bedoeld. En nu kan „Het Vrije Volk” van 2 Aug. wel trachten wat men noemt er een punt aan te kletsen en te wijzen op de slechte verstandhouding tussen directie van de H.T.M. en het personeel, en meer van dergelijke uitvluchten, dit alles neemt toch niet weg, dat deze staking in eerste aanleg bedoeld was tegen de vakbeweging, die haar taak als verdedigster der aan haar toevertrouwde arbeidersbelangen schandelijk verwaarloosd had. De stakers kozen zich een eigen leiding uit hun midden en met deze leiding trok men eensgezind ten strijde, katholieke naast christelijke en N.V.V.-arbeiders. Niet luttelende op kleur, richting of geloof, alleen met dit ene doel voor ogen: de overwinning te behalen. En dit was het wat hen misschien wel het meest kwalijk werd genomen. Het Haags Dagblad van 2 Aug. schreef hier over: „Het behoort tot de rechten van de vrije mens om „neen” te mogen zeggen, in tegenstelling tot de slaaf, die moet dulden wat hem wordt opgelegd en dankbaar zijn voor al het gegevene. In de moderne tijd is dit recht tot „neen”-zeggen overgedragen aan de organisaties die, zetzend op een hoger niveau, een beter uitzicht hebben over de factoren welke tot neen-zeggen aanleiding zouden kunnen geven, en derhalve los staan van persoonlijke overwegingen.”

Het blad gaat dan verder en zegt, dat de trammannen inderdaad te weinig verdienen en dat ook de vakbeweging het daarmede eens was. Dat de trammannen gelijkstelling van hun lonen wensten met Rotterdam en Amsterdam, doch dat de vakbeweging het daarmede niet eens was, omdat dit voer andere leden weer een nadeel op zou leveren. Dat de heren bestuurders nu al maanden gestaag aan het onderhandelen waren en juist op het moment, dat er een beslissing zou zijn gekomen, de trammannen het plotseling vertikten om nog langer te wachten en in wilde staking gingen.

„En daarmede is deze staking als organisatorisch middel in de moderne maatschappij veroordeeld. Niet omdat de looneisen onrechtvaardig waren, want dat zijn ze allerminst, maar wel omdat men is afgeweken van de afspraak, die men op het punt van het recht van sociale onderhandelingen heeft gemaakt.” Of met andere woorden, omdat de stakende trammannen zich niet aan de spelregels hadden gehouden, was het eigenlijk gezegd, een slecht soort kerkel. Onbetrouwbaar, want met zulke lui kan je immers geen afspraken maken!

Maar, de staking verheugde zich in de algehele sympathie van de bevolking, wat zich o.a. demonstreerde in het feit, dat overal met gulle hand op de steunlijsten werd getekend en in minder dan geen tijd een bedrag van een dertig duizend gulden bijeen was. Predikanten wendden zich tot de stakers met een verklaring, dat men het rechtvaardige van hun eisen weliswaar inzag, dat men eveneens bereid was deze eisen te ondersteunen, doch waarbij men opriep tot bezinning teneinde de actie weer in organisatorische banen te leiden. Op de stakersvergadering van Zondagmorgen 1 Aug. was zelfs een katholiek priester aanwezig, die eveneens verklaarde zich achter de gerechtvaardigde eisen te plaatsen en de steun aanbod van pater Borromeus de Greeve.

De stakers gingen, gelukkig, wilselijk op niet één van deze „welgemeende” aangeboden diensten in. „Handen af van onze strijd” was het parool en toen dan ook de C.P.N. door haar raadsleden en „De Waarheid” aan deze staking een C.P.N.-cachet trachtte te geven en het voor de niet-ingewijden trachtte te doen voorkomen, alsof men hier met een door de C.P.N. georganiseerde staking had te doen, volgde prompt het antwoord van de stakingsleiding, dat de steunactie en berichtgeving van „De Waarheid” buiten verantwoordelijkheid van het stakers-

Militarisme en Anti-Militarisme

in al zijn verschijningsvormen, het militarisme zeker niet moet vergeten, moet propaganda, die uitsluitend tegen het militarisme gericht is of het oprichten van speciale anti-militaristische organisaties, als een zwakte aan inzicht in het kapitalistische stelsel worden beschouwd.

Het militarisme is een middel om de uitbuiting te beschermen evenals de politie. En nu moge het waar zijn, dat wanneer het kapitaal dit middel uit de hand geslagen is, het als het ware onbeschermd staat, daarmee is het echter nog niet gevallen. Voor alles geldt, dat de arbeidersklasse in de klassenstrijd haar eigen organisatie op moet bouwen en tevens de verdediging daarvan. De organisatie van de klassenstrijd is de desorganisatie van het kapitalisme inclusief zijn militarisme en anders machtsinstrumenten. Daarbij is het utopisch te menen, dat de gehele klasse door het anti-militaristisch ideaal bevangen zou kunnen worden. De klasse kan wel als geheel in beweging komen tegen de door allen gevoelde ellende. Als zij daarbij in botsing komt met de machtsinstrumenten van het kapitaal, blijft haar geen andere keus, dan om het tegen deze machten op te nemen. Dit mogen zij, die de klasse voor andere „idealen” in beweging willen brengen b.v. voor een verenigd Soc. Europa — als zij dat werkelijk willen — ook wel eens in overweging nemen.

De sociaal democratie had bij haar ontstaan een sterk proletarisch anti-militaristische inslag. Haar woordvoerders handhaafden in de parlementen de leuze „geen man en geen cent voor het militarisme”. Al naarmate zij echter onder het reformisme verburgerlijkte, verdween deze leuze. Zij liet de proletariërs nog wel zingen: „Niet met de wapenen der barbaren”, doch stemde in de vertegenwoor-

digende lichamen voor oorlogscredieten, om langzamerhand te komen tot openlijke verdediging van het militarisme. Het „Niet met de wapenen der barbaren”, moet in den vervolg dienen, om de arbeiders af te houden, geweld met geweld te beantwoorden. Grepen de arbeiders desondanks toch naar de wapenen, dan was de sociaal-democratie er niet vies van, om „de wapenen der barbaren tegen de arbeiders te gebruiken, en wilde zij wel de „bloedhond” zijn. (Noske in de rijksdag tegen de spartacisten.)

De Ruhr-opstand in Maart 1920 was één van die enorme gebeurtenissen in de proletarische klassenstrijd, waarbij de klasse een „selbsttätige” gewapende organisatie vormt en tezamen met het middel der staking en bedrijfsbezetting de militaire kaste verslaat. De gevluchte sociaal-democratische regering, die dank zij het optreden der arbeiders tegen de militairen, haar plaats weer kon innemen, aarzelde niet, diezelfde militairen het bevel te geven tegen de opstandige arbeiders op te rukken, nadat zij tezamen met de communisten, de arbeiders bezwoeren had van verder geweld af te zien. (Bielefelder overeenkomst). Zij redde daardoor de situatie voor het militarisme der Duitse jonkers, de kern van het latere nazi-militarisme. Als men bedenkt, waartoe de Duitse arbeidersklasse toen in staat was, en hoeveel bloed en tranen het voortbestaan van het Duitse militarisme de mensheid heeft gekost, is het om je haren uit je hoofd te trekken.

We willen echter nog een enkel woord zeggen over het anti-militarisme zoals zich dat voordoet in de vorm der persoonlijke dienstweigering. Het kapitalisme, noch het Stalinisme kan door dit middel op de knieën worden gebracht. Dit kan alleen, wan-

neer het de arbeidersklasse gelukt haar geweld „selbsttätig” tegen het geweld der heersers te organiseren. Waarbij dan niet vergeten moet worden, dat de massa van het leger bestaat uit proletariërs en de organisatie der arbeiders hier betekent de desorganisatie van het militarisme der heersers.

Tegenover de persoonlijke dienstweigering kunnen wij staan als tegenover het persoonlijk rebeleren van arbeiders tegen de werkgever. Het kan dikwijls een beroep betekenen op de anderen en is in vele gevallen als zodanig bedoeld, al wordt dit niet met zoveel woorden gezegd. Vooral in de situatie hier in Nederland met vele onderduikers en het begin van een beweging tegen de troepen-transporten naar Indonesië achter de rug, zou persoonlijk dienstweigering tot massale weigering uit kunnen groeien, waardoor het een van de middelen in de klassenstrijd wordt. De betekenis van individuele daden hangt steeds van de omstandigheden af en zij kunnen in bepaalde situaties een zeer grote betekenis hebben. Daarom moeten deze kameraden weten dat zij niet alleen staan. Dat wij weliswaar in het algemeen niet de betekenis aan hun daad hechten, die zij er zelf wellicht aan toeschrijven, maar dat zij toch recht hebben op onze steun. Hun daad drukt een gevoel uit, dat onze klasse de kracht tot opofferende daden verleent en dat uit het gemeenschappelijk gevoel van onderdruktheid zijn voortvloeit. Maar dan moet de dienstweigeraar ook fier en onomwonden voor zijn daad staan, als onderdrukte beschuldiger tegenover zijn berechters.

1) Dit woord „selbsttätig” is ontleend aan Engels „Het ontstaan van de familie, het privaat-eigendom en de Staat”. Het woord is niet in een Nederlands woord weer te geven. Het betekent ongeveer „zelf-handelend”.

comité geschiedde en er van haar geen opdracht tot het inzetten van deze steunactie was uitgegaan.

Prachtig was ook de solidariteit onderling. Te vergeefs trachtten de besturen van de R.K. Tram-bond St. Raphael en de Prot. Christ. Bond hun schappies er tussen uit te plukken en aldus de staking tot mislukking te doemen. Het lukte niet, ook niet na de vier-urige vergadering op Maandag 2 Aug., welke eigenlijk meer een vier-urige veldslag was en waarvan zelfs de R.K. Volkskrant moest erkennen, dat dit de rumoerigste vergadering was, welke de R.K. bond ooit in haar bestaan gekend had. Het besluit was, dat men alleen dan aan het werk zou gaan, wanneer ook de kameraden uit de andere organisaties zulks gezamenlijk besloten.

Het onverwachte einde van dit conflict kwam toch nog op de vergadering van Dinsdag 2 Aug. van de Ned. Ver. van Spoor- en Tramweg Personeel. Na een openingswoord van de voorzitter, nam de gesl. bestuurder de Later het woord, die begon met het uitstorten van een lawine van banvloeken over de leden, geregeld door interrupties gestoord, en waarbij hij o.a. verklaarde, dat de stakers er niet op moesten rekenen, dat de directie van de H.T.M. er ook maar over prakkiseerde met de stakingsleiding te onderhandelen. Dat de onderhandelingen net op Vrijdag 30 Juli in een vruchtbaar stadium waren gekomen, doch dat nu alles weer teniet was gedaan door het onbezonnen optreden van de leden zelf. Welke verklaring door de aanwezigen met een homerisch gelach en gefluit en gejoel werd ontvangen. Hij drong er voorts met klem op aan, direct het werk te hervatten, wat beantwoord werd met een luid „noot“. Gevraagd of er nog aanwezigen waren, die in discussie wensten te gaan, werd er luide van de zaal uit geroepen: „Touw, Touw“. Dit was de voorzitter van de stakingsleiding, welke dan ook even later onder doodse stilte het woord nam. Na enkele terechtwijzingen aan het adres van het bestuur, verklaarde hij, dat inderdaad het conflict als opgeheven beschouwd diende te worden, omdat naar de mening van de stakingsleiding de voorstellen van de directie der H.T.M. zeer ver aan de eisen van de stakers tegemoet kwamen. Hier kwam iets naar voren, waar we zo straks nog nader op terug komen, n.l. dat zonder de stakers van tevoren er van in kennis te stellen, zelfs zonder dat de stakers gelegenheid hadden over al of niet aan het werk gaan te stemmen, de stakingsleiding in feite voor de stakers een besluit genomen had. Het slot van deze vergadering was wederom zeer onoverzichtelijk, daar de reeds genoemde bestuurder de Later meende nog weer het woord te moeten nemen en een aanval op de voorzitter van de stakingsleiding te openen. Hij werd echter gewoon door de vergadering weggehoond en zonder dat de voorzitter gelegenheid had gehad de vergadering te sluiten, gaf hij met een slag op de voorzitterstafel te kennen, dat de vergadering geëindigd was en liep hij geheel overstuur weg. De voorzitter van de stakingsleiding Touw nam daarop wederom het woord, wakte op gezamenlijk de staking op te heffen, allen trouw lid van de organisatie te blijven en hij voegde er aan toe, dat zeker kon worden bereikt dat leden uit de stakingsleiding het bestuur in de N.V. zouden overnemen, dus dat men een en ander met vertrouwen tegemoet zou kunnen zien. Hiermede was dus aan dit conflict een einde gekomen, daar ook de leden van de andere organisaties, geheel volgens hun reeds genomen besluit, wederom aan het werk togen.

(Wordt vervolgd.)

„Met taai geduld uit de schuld.“

Geeft Uw bijdragen voor

„Spartacus op de Vesuvius.“

Adres: Jac. Rijpkema, den Haag,

Stortenbekerstraat 7.

SPARTACUS VACANTIEWEEK

Een deelnemer schrijft ons:

Wat is die week gauw voorbij getrokken! Dat zal voor allen wel de eerste indruk zijn, wanneer zij zoals wij, op deze eerste dag van het weer-thuis-zijn, nog eens proberen alles in hun gedachten te doorleven. Het is zo de gewoonte bij vacaties als eerste beslissende factor de kwestie van het weer te stellen. We kunnen over het weer niet roemen, want er is tamelijk veel regen gevallen, maar joch ook weer niet zóveel, dat de deelnemers dag aan dag zich in het kamphuis moesten vermaken. Het programma moest van tijd tot tijd worden gewijzigd, maar bijzonder storend heeft dit toch niet gewerkt. Natuurgenot, ontspanning, vreugde, ontwikkeling en kameraadschap, dat alles heeft het zomerkamp van Spartacus ons allen opgeleverd. Ook de deelname was goed en de moeilijkheden verbonden aan een vacantieweek waar de leeftijden van de deelnemers varieerden van 1 tot 68 jaar, zijn op werkelijk goede wijze overwonnen, doordat de overtuiging sterk leefde, dat het voor allen een goede week moest worden.

De lezer zal begrijpen, dat het niet mogelijk is een verslag te brengen dat naar tijdsorde precies aangeeft wat de kampbewoners hebben beleefd. We volstaan dus met een algemeen overzicht. Daarbij zal het duidelijk zijn, dat ook de smaak en de waardering van al het samen genotene bij de deelnemers verschillend zal zijn. Maar wat goed was, dat is juist, dat er voor allen wat van hun gading was en dat door de deelnemers zelf zo sterk werd gestreefd, naar het ontplooiën van eigen initiatief in het programma. Daardoor werd het zelfdoen en het gezamenlijk doen, ook het voor allen doen, op buitengewoon goede wijze bevorderd.

Bezien we nu eerst het meest ernstige deel: de inleidingen. Daarvan viel er door omstandigheden één uit, n.l. die over „De positie en de strijdwijze van de arbeidersklasse“. Zo bleven een drietal over. Deze waren: **De huidige structuur van het kapitalisme en de wereldsituatie**; over „De Amerikaanse negers en hun poezie“, en tenslotte een bespreking over **Arthur Koestlers boek „Dieven in de nacht“**, gepaard gaande met een beschouwing over de communes in Palestina, de politieke situatie aldaar en de lessen, die daaruit voor de internationale arbeidersbeweging te trekken zijn. Alle inleidingen werden door discussie gevolgd. In de eerste inleiding werd, om tot verdieping van gedachten te komen, niet alleen onze eigen visie gebracht omtrent het huidige kapitalisme, maar ook de beoordeeling van de nationaal-socialist Fried en in het bijzonder van de oud-Trotskyist James Burnham aan de hand van hun werken „Wending der wereld-huishouding“ en „Machtsovername der Bewindvoerders“. De tweede beschouwing ving aan met een uiteenzetting over de positie die de Amerikaanse negers van de slaven tijd af hadden gehad en verkregen. Vervolgens, hoe zij in een blanke wereld, die hen gebruikt, schuwt en als minderwaardig behandelt, hun worsteling voerden en voeren om erkenning, bevrijding en verheffing. Op buitengewoon goede wijze kwam tot uitdrukking in de daarna voorgedragen gedichten, hoe dit proces een groei van, ook geestelijke, onderworpenheid naar zelfbewustheid betekende.

De inleiding over „Dieven in de Nacht“ bracht ons inzicht inzake het historische verloop van de Joodse communale nederzettingen in Palestina, de moeilijkheden die daaraan waren verbonden en het sterke idealisme dat deze mensen dreef en hun ik-zijn door het wij-zijn deed vervangen. Desniettemin werd duidelijk, dat de internationale arbeidersbeweging, die veel kan leren uit de daar ondernomen pogingen, toch ook nog voor veel andere opgaven en moeilijkheden komt te staan. Als algemeen conclusie over de inleidingen zouden wij de opmerking willen maken, dat er niet zozeer behoefte bestaat aan meerdere inleidingen als de houdene, maar dat er voor de toekomst naar zal moeten worden gestreefd, om ruimer gelegenheid voor discussie te nemen. Het spreekt vanzelf, dat een zomerkamp niet in staat is, problemen geheel op te lossen en trouwens een strijdende arbeidersbeweging komt daarmee nooit geheel gereed, maar een tekort aan discussie-tijd werd toch wel door de belangstellende deelnemers gevoeld. Nu werd de discussie eigenlijk afgebroken, wanneer zij belangrijk begon te worden.

Aan gezamenlijke sport en spel werd aandacht besteed en zeker hebben die eenvoudige spelen en dansen bijgedragen tot de vorming van een werkelijke gemeenschap van ouderen en kinderen, van mannen en vrouwen.

Ondanks het weer, hebben we verder een paar mooie wandelingen gemaakt, die aan het einde toch wel wat lang bleken te zijn. Het was fijn, dat we enkele kameraden in ons midden hadden, die over natuur en historie op bepaalde ogenblikken iets konden vertellen. Het mierenest als dierenmaatschappij. Het ontstaan van de oude Hessenwegen; de koepelgraven en hun inhoud aan potten, urnen, stenen wapenen en werktuigen; de postwegen en, in verband met het verraad van de Hamburgse postbode van de aanwezigheid van Prinselijke troepen in het Gooi in 1650, de verhouding tussen naar staatsmacht strevende Oranjes en de regenten, die zelf wilden heersen, brachten verrijking van kennis en inzicht, zonder dat daarvoor nu direct inleidingen behoeften te worden gehouden.

De gezellige avonden, voornamelijk verzorgd door de deelnemers zelf, waren in het algemeen buitengewoon goed. Wij denken aan de samenhang van eenvoudige liedjes over strijd en natuur. We hebben weer zingen geleerd, al ging het soms nog wat stuntelig. Een van de mooie strijdlidderessen drukken we hierbij in onze krant af. Een tweacterij slaagde uitstekend als propaganda stukje voor de zelfactiviteit van de arbeiders. De tegenstelling regeringsbureau en overleg en anderzijds de schafteer der arbeiders werd goed uitgebeeld.

Hiermede werd werkelijk de positie waarin de klasse verkeert met de allereenvoudigste middelen duidelijk gedemonstreerd. Dit was verreweg het beste wat op dit terrein werd geboden. Jammer dat daarvan niet meer werd gebracht.

Ook datgene wat enkele kameraden brachten aan declamatie, aan gitaarmusiek en aan het voorlezen van een eenvoudig Veluws verhaal, droeg bij tot het brengen van een goede sfeer. Bovendien was de kampvader zo bereidwillig ons op accordeonmuziek te trakteren.

En verder..... wat hebben we onbedaarlijk moeten lachen om de kleine pretentieuze voordrachten, waarvan we slechts noemen: het ontstaan van het Mongoolse ras; het bezingen van de kampweek; de kiespijn-scène; het ballet enz.

Er is zóveel gebracht, zóveel genoten, dat wie zich dit alles nog eens in het geheugen terug roept, de keren dat er wat fout was of niet minder goed voldeed, vergeet.

Aan het slot van dit overzicht menen we nog goed te doen, mede te delen, dat de wedstrijd in het houden van twee-minuten-redevoeringen, de opvoering door de kinderen van een dierenprookje over koning Leeuw en onze dagelijkse (gesproken) kampkrant, bijzonder goed in de smaak vielen. Laten we hopen, dat de bij de sluiting uitgesproken wens, dat dit kamp zal bijdragen tot de activiteit van allen, voor Spartacus en de zelfbeweging van de arbeidersklasse, in vervulling moge gaan.

HET PROLETARIAAT

Wie delft het goud uit d'aarde.
Wie zwoegt in groef en mijn?
Wie weeft katoen en zijde.
Wie levert graan en wijn?
Wie geeft aan alle rijken brood
En leeft er zelf in bitter nood?
Dat zijn de stoere werkers, het proletariaat! (bis)

Wie leefden steeds als slaven
Door heersers onderdrukt?
Wie moest zijn leven offeren
Door leed en zorg gebukt?
O volk, weet toch, dat gij het zijt
Die eeuwen lang bedrogen zijt.
Ontwaakt, gij stoere werkers. Op proletariaat! (bis)

Gij hebt de macht in handen
Uw heersers te verslaan.
Blijft vast aaneengesloten
Dan breekt de vrijheid aan.
Treedt fier de vijand tegemoet.
Geen oorlogsvuur verzwakke uw moed.
Dan zult gij overwinnen, o proletariaat. (bis)

28 AUGUSTUS 1948

PRIJS 12 CENT

8e Jaargang No 34

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam“, postgiro 168797 te A'dam

DICTATOR DREES

Wanneer wij deze woorden neerschrijven, zien we in onze gedachten verschillende lezers glimlachen. Dat wordt nu immers toch wat al te gek, vader Drees, de huidige minister-president, een man, zo door alle parlementaire politieke partijen geroemd; op het congres van de katholieke arbeiders beweging „geëerd“ als „een der onzen“; een democratisch-socialist; als dictator uitkrijten, dat wordt nu toch werkelijk wel wat te veel.

Laat men voorzichtig zijn. Ook een ander dictator, een veel meer bekende, kreeg de benaming „vader“, zij het dan „vader der volkeren“. Ook andere dictators verklaarden om het hardst, dat hun systeem het meest democratisch was. En laat men dus, met of zonder glimlach, onze beschouwing eens volgen.

Het komt niet bij ons op, Drees als een alleenheerser voor te stellen. De kapitalistische orde laat dat nergens toe. Over de naïeve gedachte, dat Mussolini en Hitler alleenheersers waren en dat Franco en Stalin dat momenteel nog zijn, daarover kunnen wij op onze beurt slechts glimlachen. We geloven, dat het niet nodig is voor onze lezers te beredeneren, dat zij slechts als vertegenwoordigers, symbolen van een geheel systeem, een gehele orde, zijn te kwalificeren. Wanneer wij nu spreken van dictator Drees, hebben wij daarmee ook slechts de bedoeling, aan te geven, dat hij op een bepaald terrein van het Nederlandse maatschappelijke leven, het terrein dat hij de laatste jaren als minister te verzorgen had, dat van Sociale Zaken, een symbolische figuur van een dictatoriaal systeem is.

De komende economische politiek.

In ons artikel van de vorige week „Van Stikker tot Drees“ bespraken wij de vorming en de instelling van het nieuwe Nederlandse kabinet. Wij maakten daarbij duidelijk, dat de plan-economie, voor zover die een staats-socialistische grondslag vond, in het bijzonder bij de leiding van de Partij van de Arbeid, thans als geëindigd moest worden beschouwd. Een grotere vrijheid voor het ondernemersdom, maar dan speciaal, voor de grote maat-

schappijen, zet zich onder invloed van het monopolistische Amerika door. Natuurlijk blijft er een grotere regeringsbemoeienis op het terrein van het economische leven dan ten tijde van het jonge liberale kapitalisme. De staat is b.v. ook in Amerika veel sterker dan voorheen tot de economische dienstknacht van de grote trusts en concerns geworden. Een land als Nederland, dat door de oorlogsgevolgen zo sterk afhankelijk is geworden van Amerika, moet in zijn economische politiek naar diens pijpen dansen. Staats-socialistische illusies worden daarom vervangen door een „vrij baan voor de monopolies“.

Maar van een kapitalistisch herstel binnen de Amerikaanse invloedssfeer kan geen sprake zijn, wanneer niet de rentabiliteit van de Nederlandse economie wordt hersteld.

We gaan dus naar meer vrijheid in het bedrijfsleven, vooral voor de grote ondernemingen, en voornamelijk onder Amerikaanse invloed. Het vervallen van de plannen omtrent Publiek Rechterlijke Bedrijfsorganisatie, ingediend door minister Vos, die een tendens van Staats-socialistische strekking hadden en hun vervanging door de aanhangige voorstellen, waarin een sterker invloed van het bedrijfsleven zelf doorklinkt, is in dit opzicht typerend. Op het terrein van de distributie en de prijspolitiek is te verwachten, dat de politiek der monopolistische vrijheid sterker zal worden betracht. Maar de nieuwe richting van de wederopbouwplannen gelden niet het terrein van de loonpolitiek der regering. Daar blijft de ordening volkomen van kracht en moeten wij zelfs met een versterkte doorvoering rekening houden.

Dit alles eist de rentabiliteit.

En de arbeiders?

Wat gaat dit voor de arbeidersklasse betekenen? De loonstop blijft zo strak mogelijk gehandhaafd en de regering zal er ongetwijfeld naar streven, de beheersing van het loonpeil zo krachtig mogelijk te maken.

Anderzijds, nog steeds geeft de regering belangrijke subsidies op diverse pro-

ducten en ingevoerde artikelen, omdat deze anders in het verleden voor de grote massa veel te duur waren geweest. Dit was dus een onvermijdelijke aanvulling van de loonstop. Bovendien moest de distributie verzekeren, dat, bij de aanwezige schaarste aan goederen, voor de arbeidersklasse iets beschikbaar zou zijn. Ook de prijzenstop had dezelfde strekking. Maar de nieuwe politiek van economische vrijheid eist, dat aan distributie, prijzenstop en subsidies een einde wordt gemaakt. Zo blijft straks— dat is althans het doel — feitelijk alleen de loonstop over. De steeds sterker wordende klanken om verhoging van de huurprijzen houdt hiermede ten nauwste verband. Het geheel komt er dus op neer, dat van overheidswege de uitbuiting van de arbeidersklasse door een laag houden van het loonpeil wordt bevorderd. Dit is het systeem, waarbij de Minister van Sociale Zaken gezien moet worden als de dictator op dit terrein, het terrein van de politiek tegen de arbeidersklasse... een politiek van verscherpte monopolistische uitbuiting.

Het ligt in onze bedoeling in komende artikelen hier, wat nader op in te gaan. Ook de plannen inzake Publiek Rechterlijke Bedrijfsorganisatie (P.B.O.) houden met dit alles ten nauwste verband. Wij volstaan er in dit artikel mede als onze mening te stellen, dat elke z.g. arbeidersorganisatie die zich tot medewerking op dit terrein leent, onderdeel wordt van een ordening, die op de basis van een z.g. klassevrede, de arbeiders zelf tot grotere slavernij bengt. Wij komen daarop in een volgend artikel terug. Nu behandelen wij de ontwikkeling van de loonpolitiek.

Het is voor het verkrijgen van een goed inzicht onvermijdelijk, een stukje geschiedenis te brengen. Het jonge kapitalisme zag ook de arbeidskracht als een waar, die vrij op de markt kwam. Toen in 1907 in het Burgerlijk Wetboek dringend bepalingen moesten worden opgenomen inzake de arbeidsovereenkomsten, werden dan ook slechts algemene regelen gesteld omtrent de richtige nakoming van aangekane contracten en de wijze waarop bij schending dier regelen „recht“ kon worden verkregen. De positie van de arbeiders bracht mede, dat zij daarbij als „sociaal zwakkeren“ enige bescherming verkregen.

Vervolg op pag. 4.